

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МУКАЧІВСЬКА МІСЬКА РАДА
МАЛОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВІТОЛЬДА
ПЛЕЦЬКОГО В М. ОСВЕНЦІМ (ПОЛЬЩА)
ПОМОРСЬКА АКАДЕМІЯ У СЛУПСЬКУ (ПОЛЬЩА)**

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ Й ОСВІТИ
В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
II Міжнародної науково-практичної конференції**

**Мукачево
12-13 травня 2022 року**

УДК [005.332.2:001:378]:339.92(477:4)(043.2)

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
вченою радою Мукачівського державного університету
(протокол № 18 від «10» травня 2022 р.)*

С 91

Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції (12-13 травня 2022 р., м. Мукачево). Мукачево : Вид-во МДУ, 2022. 495 с.

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів». Учасниками конференції розглянуто проблеми та перспективи розвитку педагогічної освіти, психолого-педагогічні аспекти індивідуальної траєкторії професійного становлення особистості, сучасні орієнтири розвитку економіки, управління та інженерії, актуальні проблеми менеджменту, туризму, розвитку індустрії гостинності та збереження історико-культурної спадщини, тенденції розвитку сучасного суспільно-політичного та культурно-мистецького простору.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів та студентів, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Кобаль В.І. – канд. пед. наук, доцент;

Пігош В.А. – канд. екон. наук, доцент;

Максютова О.В. – провідний фахівець ВНТД.

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

ГОМОВИЧ О.Я. Нетрадиційні методи навчання на уроках у початковій школі	56
ГОПОНЬКО С. І., ХОМА О. М. Вивчення елементів синтаксису в початковій школі на компетентнісних засадах	58
ГРАБ М. В. Інтеграція як одна із складових забезпечення якості природничої освіти майбутніх педагогів	60
ДЖАНДА Г. Б. Компоненти наступності професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів на засадах праксеологічного підходу	62
ДІДИК Я.В., ЛІБА О.М. Задачі як засіб розвитку творчого мислення молодших школярів на уроках математики	65
ДОБОШ О. М. Підвищення ефективності освітнього процесу в ЗВО за допомогою робочих зошитів	67
ДОБОШ О. М., КАРАМАНИЧ О.В. Професійна діяльність керівників (менеджерів) закладів освіти в полікультурному освітньому середовищі	69
ДОБОШ О. М., КОНКУС Р.А. Хмарні сервіси GOOGLE в аспекті управління ЗДО	70
ДОБОШ О. М., РУСАНЮК М.В. Технологія проєктування розвитку ЗДО	73
ДОБОШ О. М., СЕМСИЧКО І.В. Медіакомпетентність сучасного педагога як складова професійної компетентності	75
ДОБОШ О. М., ХАЛАН Т.Ю. Підготовка майбутніх вихователів до формування доброзичливості у дітей старшого дошкільного віку: виклики сьогодення	77
ЗУБ Н. Формування комунікативно-компенсаторної компетенції учнів старшої школи на уроках англійської мови	78
ЗЯБЛОВСЬКА Д.Є. Аналіз структури та змісту професійних компетентностей в освітніх програмах підготовки дизайнерів в Україні та Данії	80
ІВАНИЦЬКА О. Formation of intercultural competence of senior school learners in english lessons on the basis of local history material	82
ЙОВБАК А. В., ФЕНЧАК Л.М. Уплив сімейного виховання на формування особистості здобувача початкової освіти	84
КАМПОВ Н.В. Розвиток діалогічного мовлення молодших школярів у системі розвивального навчання на уроках української мови	86
КАС'ЯНЕНКО О.М. Сучасні форми роботи корекційного педагога з батьками дитини з особливими освітніми потребами	88
КАС'ЯНЕНКО О.М., МАТЬОЛА І. В., СЮГАЙ Є. В. Шляхи здійснення індивідуального підходу в процесі розвитку мовлення дошкільників	90
КАЧУР М.М., СТЕПАНОВА Л.П. Професійна підготовка вчителів мистецтва у системі полікультурної освіти	92
КИРИТА В., ФЕНЧАК Л.М. Особливості навчання сучасних школярів через призму теорії поколінь	93
КОБАЛЬ В.І., ЗАГОРОДНЯ Г.В. Мотивація педагогічних працівників ЗДО як функція управління персоналом	95
КОСТИЧ М.В., МИХАЙЛОВА К.В. Пізнавальна активність як прояв інтересу дитини до навколишнього світу	97
КОСТЬ Е. Ю., САМОФАЛ Л. О., ЛАЛАК Н. В. Вплив сім'ї та ЗЗСО на формування моральних цінностей дітей молодшого шкільного віку	99
КУЗЬМА-КАЧУР М.І. Навчальна практика як компонент розвитку творчого мислення здобувачів вищої педагогічної освіти	101
КУЗЬМА О. І., ТОВКАНЕЦЬ Г. В. Особливості національно-патріотичного виховання у початковій школі	103
КУРТА Я. The use of authentic materials for the formation of english linguistic and socio-cultural competence of secondary school learners	105
ЛАВРЕНОВА М.В. Освітній процес в умовах воєнного стану	107

2. Методика навчання української мови у початковій школі: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За наук. ред. М. С. Вашуленка. К. : Літера ЛТД. 2010. 364 с.

3. Пономарьова К. Компетентнісно орієнтовані завдання з української мови: особливості конструювання та застосування. *Учитель початкової школи: науково-методичний журнал*. 2016 № 12. С.10-13.

УДК [378:37.011.3-051:502/504]:37-044.247(043.2)

ГРАБ М. В.
Мукачівський державний університет

ІНТЕГРАЦІЯ ЯК ОДНА ІЗ СКЛАДОВИХ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Одним з пріоритетних напрямків нової української школи є формування сучасного природничо-наукового світогляду здобувачів освіти, а саме: здатності оцінювати практичне значення наукових досягнень різних галузей природознавства у житті людини і суспільства; розуміти морально-етичні й соціальні аспекти природничих досліджень, їх вплив на навколишнє середовище. Лише сучасний вчитель, який має ґрунтовні інтегровані природничі знання, може здійснювати ефективну педагогічну взаємодію з школярами, володіє розвинутими вміннями й навичками науково-дослідної роботи та ефективно використовує інноваційні освітні технології, здатен забезпечити реалізацію означених стратегічних завдань. Відтак, пріоритетним напрямом діяльності ЗВО є створення відповідного освітнього середовища підготовки майбутніх учителів. Це зумовлює необхідність внесення змін до навчання здобувачів вищої освіти спеціальних дисциплін, які розкривають сутність світоглядної, прикладної та практико орієнтованої професійної спрямованості змісту та методів навчання природничих дисциплін зорієнтованих на результат [1].

Під інтеграцією в галузі освіти розуміємо складне та багаторівневе явище. У наукових доробках І. Зязюна, знаходимо сутнісні характеристики інтеграції на рівні методологічного обґрунтування впровадження інтегративних процесів у професійній освіті. Серед ключових аспектів інтеграції виділяємо об'єктивні передумови та чинники, що обумовлюють процес встановлення цілісності як результат інтеграції з її розрізнених елементів на рівні якісних та кількісних перетворень. Вони визначають суттєві ознаки інтеграції професійної освіти а саме педагогічну цілеспрямованість, наявність структури в інтеграційних процесах, їх відносну самостійність, певну стабільність і стійкість.

У працях С. Гончаренка, І. Козловської, О. Сергєєва [3] висвітлені дидактичні аспекти теорії інтеграції природничої освіти. Науковцями відзначається важливість підвищення теоретичного рівня освіти та обґрунтовується доцільність пошуку нових підходів у навчанні природничих дисциплін, спрямованих на розв'язання суперечності між вимогами високого теоретичного рівня навчального матеріалу та його доступністю, наочністю і посильністю. Розв'язання цієї проблеми сучасною дидактикою забезпечується відповідними принципами. Зокрема: генералізації знань, як основи підвищення

ролі структурування навчального матеріалу поряд з виявленням сутності цілісного підходу до його вивчення, організацією системного та узагальненого його засвоєння; фундаментальності – як основи, що забезпечує віддзеркалення методів природничо-наукового пізнання в навчанні природничих наук; професійної спрямованості освіти, здатного балансувати процес розширення змісту через зв'язок і узгодженість у цілях, змісті, організаційно-методичному забезпеченні етапів освіти, які межують один з одним; корелятивності – шляхом узгодженої взаємодії елементів інтеграції, імперативності – через виявлення якісно нових властивостей у результатах інтеграції, доповнюваності – як основи, що вказує на доцільність врахування об'єктивних чинників диференціації освіти; міждисциплінарних зв'язків, що сприяють підвищенню якості професійної освіти.

Варто зазначити, що соціальний досвід освіти за своєю сутністю є інтегративним, тому в процесі фахової підготовки повинні створюватись умови для інтегративної пізнавальної діяльності майбутніх учителів, які сприятимуть формуванню в них цілісного світорозуміння і світогляду. Розв'язання подібних завдань нині покладають на міждисциплінарні зв'язки. На рівні фахової підготовки майбутніх учителів природничих наук міждисциплінарні зв'язки дозволяють встановити не лише своєрідні «містки» між навчальними дисциплінами, але й за рахунок інтегративних чинників взаємозв'язку природничих наук побудувати цілісну систему навчання, що є важливою умовою й результатом інтегративного підходу[2].

Застосування принципів міждисциплінарної інтеграції до оптимізації навчального процесу у ЗВО нині є очевидним фактом. Інтеграція як втілення інтегративного підходу до навчання – це один із засобів, який спроможний уніфікувати, об'єднати й сконцентрувати знання на основі взаємопроникнення його елементів, зміцнення й ускладнення зав'язків між ними. Цей процес є набагато ширшим, ніж поняття міждисциплінарні зв'язки, та передбачає віддзеркалення в змісті природничих дисциплін тих діалектичних взаємозв'язків, які об'єктивно діють у природі і пізнаються природничими науками. Інтеграція зміцнює не лише зв'язок, але й взаємопроникнення змісту окремих природничих дисциплін, зокрема шляхом систематизації навчального матеріалу в рамках фундаментальних теорій. Адже структура навчальної дисципліни повинна віддзеркалювати сучасні погляди наукової теорії. Дидактикою доведено, що інтеграцію забезпечують різноманітні інтегративні чинники: складні об'єкти пізнання, методи дослідження, наукові ідеї і теорії, цілі науки і наукові картини світу. Поряд з цим окремі теорії не можна розглядати розрізнено одна від одної, бо інтегрований зміст навчання уможливорює створення цілісного образу реальності. Тому в контенті навчальної дисципліни виділяють окремі змістові лінії, за якими узагальнені знання, наприклад, природничих наук, формують конкретну наукову картину світу – природничо-наукову картину світу.

Інтеграція у процесі фахової підготовки майбутніх учителів має ґрунтуватись на системоутворювальних орієнтирах цілеспрямованої навчально-

пізнавальної, науково-практичної, науково-дослідної діяльності здобувачів вищої освіти. Головною метою вивчення студентами природничих дисциплін є не лише оволодіння ними універсальною методологією природничого пізнання до аналізу природи, а й розуміння сукупності загальних ідей, принципів законів, загальних відомостей про будову, рух, взаємодію об'єктів природи, тобто оточуючого нас матеріального світу. Реалізація інтегративних підходів – істотний фактор підвищення ефективності освітнього процесу, який може забезпечити якісну підготовку вчителів природничих наук і передбачає максимальне використання на кожному з етапів професійної підготовки того, що досягнуто на попередніх етапах. Це, в свою чергу, потребує реалізації не лише міждисциплінарних зв'язків, а й послідовності вивчення природничих дисциплін, модулів, тем, співвідношення змісту фундаментальних складників природничих наук.

Отже, неминучим явищем реформування системи освіти України в контексті сьогодення є інтеграція. Структурування змісту природничих дисциплін і врахування міждисциплінарних зв'язків між ними є сучасним засобом підвищення ефективності та забезпечення якості навчального процесу в ЗВО. Це створює умови для засвоєння і систематизації знань, формування сучасного типу мислення, сприяє розробленню й упровадженню нових форм і методів активізації пізнавальної, науково-практичної, науково-дослідницької діяльності майбутніх педагогів.

Література

1. Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи : колективна монографія / [Зязюн І. А., Ничкало Н. Г., Сисоєва С. О. та ін.] ; за ред. І. А. Зязюна. – К. : Віпол, 2000. – 636 с.
2. Проблеми інтеграції у сучасній професійній освіті: методологія, теорія, практика : монографія / за ред. І. Козловської, Я. Кміта. – Львів: Сполом, 2014. – 243 с.
3. Сергєєв О. В. Тенденції інтеграції сучасної дидактики фізики як наукової дисципліни / О. В. Сергєєв, С. П. Куриленко // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету. Серія педагогічна. – 2011. – Вип. 7 : Модель середньої фізичної освіти в умовах переходу на 12-річний термін навчання. – С.135 – 141.

УДК 37.046:378:373.3.011.3-051:005.51:005.53(043.2)

ДЖАНДА Г. Б.
Фаховий коледж Закарпатського угорського
інституту імені Ференца Ракоці ІІ

КОМПОНЕНТИ НАСТУПНОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ НА ЗАСАДАХ ПРАКСЕОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ

Проблеми наступності розглядалися науковцями в площині – «школа-професійне училище», «школа-університет», «коледж-університет». Серед них можна виділити А. Батаршева, В. Безрукову, Р. Гуревича, О. Дубинчук В. Лихача,, М. Махмутова, й І. Мельникова та інших педагогів, які розробили систему специфічних для відповідних навчальних закладів принципів навчання, що забезпечують взаємозв'язок загальної та професійної освіти. У своїх працях

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>